

IN GESPREK MET JAN OOMS, ONTWERPER, OVER BUITENSPELEN IN 2016 EN VERDER

Door At van Steijn - publicist

Drie jaar geleden publiceerde u een artikel met de titel 'grootbrengen door kleinhouden', oftewel: overbezorgde ouders, kwetsbare kinderen. Zijn de achtergronden van uw visie nog steeds actueel?

Helaas wel. Overdaad schaadt, want wie had ooit durven denken dat er ook zoiets kan bestaan als te veel ouderlijke zorg en bescherming. Ouders, kinderopvang en basisscholen lijken overmatig behept met het bieden van overbescherming. Peuters en kleuters die in de buggy of met de auto naar school en kinderopvang worden gebracht, jonge kinderen die aan de hand worden gehouden, valdempende ondergronden op het speelplein, het (leren) fietsen met behulp van zijwieltjes, enzovoorts. Allemaal met de beste bedoelingen, maar opvoeders bewijzen de motorische ontwikkeling van hun kinderen met deze zorg geen dienst. Een kind dat nooit uit een

klimrek valt, leert immers ook niet hoe hij dat de volgende keer kan voorkomen.

Is juist protectie niet een belangrijk onderdeel van het 'veilige' gezin en de omgeving?

Indien gedoseerd, ja! Maar in veel gevallen, ik noem ze hyperouders, overgedoseerd. Ouders die hun kind willen beschermen tegen een wereld vol gevaren door een nauwgezet beheer van hun leven. Ouders die hun kinderen vertroetelen en hen bij het geringste vermoeden van problemen te hulp snellen. Welnu, deze ouders plaatsen hun kinderen in een overbeschermende bubbel. Sterker nog, ouders die hun kinderen uiteindelijk in gevaar brengen door hen blind te maken voor het reële gevaar. Opvallend genoeg zijn ouders van kinderen met een beperking zich vaak wèl bewust van de risico's van overbescherming.

Te veel bescherming is ook niet goed!

Foto: Gijs Ooms

Is dit een typisch Nederlands verschijnsel of wellicht behoort dit tot onze westerse cultuur?

Ja en nee. Ja, het heeft zeker te maken met ons welvaartsniveau. Als voorbeeld noem ik het gebruik van een gsm door zes-, zeven- of achtjarigen, zodat ouders elk moment van de dag kunnen nagaan waar hun kind zich bevindt en wat hij of zij doet. Ouders die dagelijks minutieus vertellen hoe er met hun kind dient te worden omgegaan, tijdens school of kinderopvang. Neen omdat er, neem Scandinavië, ook ontwikkelingen zijn die zich richten op 'gevaarlijk spel'. En dan betekent 'gevaarlijk' opwindend spel met een zeker risico op lichamelijk letsel. In Nederland lopen veel kinderen al heel jong een bewegingsachterstand op, met als gevolg een toenemende vraag naar motorische remedial teaching. Dit allemaal nog los van de gevolgen op cognitief gebied.

Foto: Goede Speelprojecten **Ieder kind heeft de neiging uit zichzelf tot exploratie te komen.**

U doelt op de relatie bewegen en cognitie?

Al in 2010 bleek uit een grootschalig onderzoek (Collard, VU-MC) dat basisschoolleerlingen uit groep 7 en 8 fors lager scoren op kracht, snelheid, lenigheid en motorische vaardigheden dan hun leeftijdsgenootjes van 30 jaar geleden. Dus dat er sprake is van een probleem is evident. Inmiddels zijn er prachtige ontwikkelingen uit wetenschappelijke hoek (Esther Hartman, RUG; e.a.). Groningse onderzoekers ontwikkelden daartoe een lesprogramma Fit&Vaardig. Daarbij krijgen kinderen taal- en rekenonderwijs aangeboden terwijl ze bewegen in de klas. Of neem de Taaltuin (Fenneke Hordijk) in Spangen: kinderen leren al spelend en springend Nederlands. Allemaal initiatieven gericht op bewegen en cognitie. Educatieve speelobjecten kunnen wel eens de toekomst hebben.

Wordt dat de trend?

Onder andere ja, maar vergeet niet dat spelen en bewegen vooral leuk moet zijn en blijven. Dat veilig soms gevaarlijk is. De roep om natuur-

Jan Ooms, sinds jaren '80 ontwerper voor het spelende kind. Was tot medio 2015 voorzitter van de NEN-commissie 'Spelen', delegatieleider in de Europese normcommissie NNI Delft en projectleider van en deelnemer aan specialistische werkgroepen voor CEN, waaronder 'barrier free play'. Vanaf 2009 is hij directeur/eigenaar van Studio Jan Ooms voor advies en ontwerp Spelen. Als pionier op het gebied van inclusive-play reeds in 1991 onderscheiden door Stichting Kinderpostzegels Nederland en NUSO.
www.janooms.nl

speelplekken en groene/beweeg-schoolpleinen zal blijven toenemen. Maar 'natuurlijk spelen' is méér dan groen, méér dan zand en water. Ieder kind heeft de neiging uit zichzelf tot exploratie te komen. Een voorbeeld: trek een willekeurige opvallende lijn op een betegeld schoolplein. Negen van de tien kinderen wil per sé over die lijn balanceren. Kortom, we moeten niet te veel doorslaan. Iets toevoegen aan de natuur zorgt voor een welkome aanvulling en uitdaging.

Nog meer ontwikkelingen en trends?

Het Integraal Kind Centrum (IKC) is een mooie ontwikkeling. De verbinding tussen voorschool, peuterspeelzaal, kinderopvang en basisschool biedt tal van kansen. Het school/speel-plein is dan de ideale plek voor integratie; voor ontmoeting van verschillende groepen en culturen. Juist vandaag de dag uiterst actueel. Ook de ontwikkeling van het passend onderwijs sluit hierbij goed aan.

In Europa en ook inmiddels in Nederland ontstaat het besef van 'Social and Building Resilience'. Enkele GGD's en gemeenten nemen in Nederland hierin het voortouw, het klimaat verandert en natuur, milieu en duurzaamheid gaan 'hand in hand'. Daarnaast is het vanuit gezondheids-oogpunt belangrijk dat GGD's niet alleen als restrictieve politieagenten binnen de kinderopvang optreden maar vooral een voorvechter zijn voor 'vuil spel' (aandacht voor groenbeleving en -educatie).

www.speelprojecten.nl